

Sygn. akt II Ca 1103/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Klimowicz-Popławska
Sędziowie:	SSO Jolanta Fedorowicz SSO Bogdan Łaszkiwicz

Protokolant: st. sekr. sądowy Monika Gąsowska

po rozpoznaniu na rozprawie

w dniu 26 kwietnia 2019 roku w Białymstoku

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W.

przeciwko T. L.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim

z dnia 12 października 2018 roku, sygn. akt I C 1227/18

postanawia:

na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. przedstawić do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne następującej treści:

czy syndykowi masy upadłości spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej przysługuje roszczenie wobec członków kasy o pokrycie straty bilansowej kasy wyłącznie na podstawie postanowień statutu uchwalonego w trybie art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (tj. Dz.U. z 2018 roku, poz. 2386), przewidującego podwyższoną odpowiedzialność członków za straty powstałe w kasie do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów, bez podjęcia, przed ogłoszeniem upadłości kasy, przez walne zgromadzenie uchwały w sprawie sposobu pokrycia straty zgodnie z art. 38 § 1 pkt. 4 ustawy z dnia 16 września 1982 roku – Prawo spółdzielcze (tj. Dz.U. z 2018 roku, poz. 1285)?

UZASADNIENIE

Powód Syndyk masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. wystąpił z pozwem przeciwko T. L. o zapłatę kwoty 630 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 13 grudnia 2016

roku do dnia zapłaty. Domagał się ponadto zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swego żądania powód wskazywał, że pozwany spełnił warunki członkostwa w (...)w W. i w związku z tym uczestniczy w pokrywaniu straty bilansowej. Dochodzona pozwem należność stanowi równowartość zadeklarowanych i wpłaconych przez pozwanego udziałów. Powyższa kwota wyznacza zakres, w jakim pozwany jest zobligowany uczestniczyć w pokrywaniu strat powstałych w kasie tj. do podwójnej wysokości wpłaconych i posiadanych przez niego udziałów, stosownie do § 59 ust. 5 statutu w zw. z art. 26 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo – kredytowych.

Pozwany T. L. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Podnosił zarzut przedawnienia roszczenia wskazując, że przedawnienie roszczenia nastąpiło po upływie trzech lat od końca roku kalendarzowego, w którym zaistniała strata.

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim wyrokiem z dnia 12 października 2018 roku zasądził od pozwanego T. L. na rzecz powoda Syndyka masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. kwotę 630 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 13 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty (w pkt. I) oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 317 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 287 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (w pkt. II).

Sąd Rejonowy ustalił, iż pozwany T. L. w dniu 11 marca 2013 roku złożył deklarację członkostwa w (...) w W., zaś w dniu 13 marca 2013 roku oświadczenie o zadeklarowaniu dodatkowych udziałów w liczbie 20, które zobowiązał się wpłacić w terminie 30 dni. Pozwany wpłacił tytułem udziałów kwotę 630 złotych.

Z dalszych ustaleń Sądu I instancji wynika, że postanowieniem z dnia 5 lutego 2015 roku Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy X Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i naprawczych ogłosił upadłość (...) w W. i powierzył sprawowanie zarządu całym majątkiem upadłego zarządcy w osobie L. K.. Następnie postanowieniem z dnia 19 marca 2015 roku Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy X Wydziału Gospodarczego dla spraw upadłościowych i naprawczych zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego (...) w W. na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego i powołał na syndyka masy upadłości L. K..

Sąd Rejonowy wskazał, iż w dniu 21 września 2015 roku zostało sporządzone sprawozdanie finansowe (...)w W. za rok 2014, z którego wynika, że w 2014 roku wystąpiła strata w kwocie(...)złotych. Następnie decyzją nr (...) roku z dnia 28 października 2016 roku syndyk masy upadłości (...)w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. zważywszy, że zaliczenie na poczet straty finansowej, środków funduszu zasobowego i funduszu udziałowego, nie pokryło straty finansowej, stwierdził, że członkowie (...) ponoszą odpowiedzialność za stratę bilansową kasy za rok 2014 w podwójnej wysokości wpłaconych udziałów, w ten sposób, że każdy członek kasy zobowiązany jest do dopłaty 100% wartości posiadanych i wpłaconych udziałów. W dniu 21 listopada 2016 roku powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 630 złotych w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania, które zostało doręczone pozwanemu w dniu 5 grudnia 2016 roku.

W oparciu o tak poczynione ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest uzasadnione i zasługuje na uwzględnienie w całości.

Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2013 r. Nr 12, poz. 5) w zw. z art. 19 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 roku – Prawo Spółdzielcze, członek kasy uczestniczy w pokrywaniu jej strat do wysokości zadeklarowanych udziałów. Zaznaczył, iż w myśl zaś art. 26 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2013 r. Nr 12, poz. 5), straty bilansowe kas pokrywane są z funduszu zasobowego, a w części przekraczającej fundusz zasobowy - z funduszu udziałowego, przy czym odpowiedzialność członków kas za straty powstałe w kasie, może zostać podwyższona w statucie kasy do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów. Sąd

Rejonowy stwierdził dalej, że stosownie do § 59 ust. 5 statutu (...) w W. ustalonego w dniu 24 kwietnia 2014 roku, odpowiedzialność członków za straty powstałe w kasie jest równa podwójnej wysokości wpłaconych udziałów.

Sąd I instancji za bezsporne uznał, że pozwany jest członkiem (...)w W., która w 2014 roku odnotowała stratę finansową. Zauważył, że powyższej straty nie pokryło przesunięcie środków z funduszu zasobowego i udziałowego, wobec czego pozwany jako członek kasy jest zobowiązany do pokrycia straty finansowej do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów. Sąd stanął na stanowisku, iż skoro przeniesienie środków z funduszu udziałowego nie pokryło straty finansowej (w tym również z udziału pozwanego), to pozwany ma obowiązek dopłacić równowartość wpłaconych udziałów.

Sąd I instancji podkreślił przy tym, że pozwany nie kwestionował swojego członkostwa w (...)w W., ani swojej odpowiedzialności za straty finansowe tej kasy. Twierdził jedynie, że roszczenie o zapłatę równowartości udziałów na pokrycie tej straty jest przedawnione, gdyż termin przedawnienia roszczenia upłynął po upływie trzech lat od końca roku kalendarzowego, w którym zaistniała strata finansowa.

Podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia Sąd Rejonowy uznał za bezzasadny. Wskazał, że zgodnie z art. 117 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne. Stosownie do art. 118 k.c. termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. W myśl art. 120 § 1 k.c., bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

Sąd Rejonowy biorąc pod uwagę cytowaną regulację uznał, że roszczenie o zapłatę równowartości udziałów na pokrycie straty finansowej spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej jest związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, nie podzielił jednak poglądu pozwanego, iż 3 letni termin wymagalności takiego roszczenia przypada na koniec roku kalendarzowego w którym zaistniała strata finansowa. Sąd podkreślił, iż termin wymagalności tego rodzaju roszczenia nie został określony, ani w przepisach ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2013 r. Nr 12, poz. 5), czy ustawy z dnia 16 września 1982 roku – Prawo Spółdzielcze, ani nawet w statucie (...)w W., który został ustalony w dniu 24 kwietnia 2014 roku. W takiej sytuacji, w ocenie Sądu Rejonowego, zastosowanie znajduje przepis art. 455 k.c., zgodnie z którym, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Sąd zaznaczył, że powód wystosował do pozwanego wezwanie do zapłaty i wyznaczył mu siedmiodniowy termin do jego wykonania, zaś pozwany odebrał wezwanie w dniu 5 grudnia 2016 roku, a zatem termin do zapłaty upłynął z dniem 12 grudnia 2016 roku. W konsekwencji zdaniem Sądu Rejonowego roszczenie powoda stało się wymagalne w dniu 13 grudnia 2016 roku i od tego dnia rozpoczął bieg termin przedawnienia, który na dzień wniesienia pozwu tj. 26 czerwca 2018 roku, nie upłynął.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych w zw. z art. 19 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 roku – Prawo Spółdzielcze, art. 117 – 120 k.c. oraz art. 481 k.c. Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w całości.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i § 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804 z późn. zm.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany T. L. zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając:

1) naruszenie prawa procesowego tj. art. 505¹ k.p.c poprzez zastosowanie przepisów postępowania uproszczonego mimo niespełnienia żadnej z przesłanek powołanych tym w przepisie oraz skomplikowanego stanu faktycznego i prawnego w sprawie;

- 2) **błędne zastosowanie art. 120 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez przyjęcie, że termin przedawnienia roszczenia biegnie od terminu wymagalności określonego faktycznym wysłaniem wezwania do zapłaty w związku z decyzją syndyka z 28.10.2016 roku, a nie od najwcześniejszego możliwego wezwania;**
- 3) **błędną wykładnię § 59 ust. 5 statutu (...) w W. oraz art. 26 ust. 3 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo–kredytowych i art. 19 ust. 1 i 2 ustawy Prawo spółdzielcze, polegającą na przyjęciu, iż regulacja ta służy pokrywaniu straty bilansowej celem finansowania zobowiązań upadłego rozszerzając ustawowe przeznaczenie tej odpowiedzialności na realizację programu naprawczego, co stanowi obejście prawa tj. przepisu art. 19 ust. 3 ustawy Prawo spółdzielcze i pozostaje sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.);**
- 4) **naruszenie przepisu art. 2 Konstytucji RP poprzez przyjęcie, że § 59 ust. 5 statutu obejmuje członków (...), którzy złożyli deklarację członkowską przed uchwałą zebrania przedstawicieli z 27.06.2013 roku, podczas gdy brak było możliwości zapoznania się ze zmianą statutu i zaskarżeniem tej uchwały;**
- 5) **niekonstytucyjność materialnoprawnej podstawy roszczenia z uwagi na niezgodność § 59 ust. 5 statutu z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 64 Konstytucji RP.**

Na tej podstawie pozwany domagał się:

- 1) **zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości**
- 2) **ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bielsku Podlaskim w trybie zwykłym bądź Sądowi Okręgowemu jako Sądowi I instancji**
- 3) **zasądzenie od powoda na rzecz na rzecz pozwanego zwrotu kosztów wg. norm przypisanych.**

Powód Syndyk masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej oraz o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy przy rozpoznawaniu apelacji uznał, że ma do czynienia z zagadnieniem prawnym budzącym poważne wątpliwości, a mianowicie, czy syndykowi masy upadłości spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej przysługuje roszczenie wobec członków kasy o pokrycie straty bilansowej kasy wyłącznie na podstawie statutu uchwalonego w trybie art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 5 listopada 2009 roku o spółdzielczych kasach oszczędnościowo – kredytowych (t.j. Dz.U. z 2018 roku, poz. 2386), przewidującego podwyższoną odpowiedzialność członków za straty powstałe w kasie do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów, bez podjęcia, przed ogłoszeniem upadłości kasy, przez walne zgromadzenie uchwały w sprawie sposobu pokrycia straty zgodnie z art. 38 § 1 pkt. 4 ustawy z dnia 16 września 1982 roku – Prawo spółdzielcze (t.j. Dz.U. z 2018 roku, poz. 1285).

Zarówno w orzecznictwie sądów powszechnych, jak i w doktrynie zostały zaprezentowane odmienne stanowiska odnośnie zakresu odpowiedzialności członków spółdzielczych kas oszczędnościowo – kredytowych za straty w kasie, po ogłoszeniu upadłości, w przypadku gdy statut kasy uchwalony przed ogłoszeniem upadłości stanowił o ich odpowiedzialności podwyższonej do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów. Zasadnicze rozbieżności powstały również w kwestii materialnoprawnej podstawy roszczenia dochodzonego z tego tytułu przez syndyka od członków spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej (dalej – (...)).

Należy zaznaczyć, że w obowiązującym stanie prawnym zasady odpowiedzialności członków spółdzielni reguluje art. 19 § 2 ustawy – Prawo spółdzielcze (dalej – pr. spół.), zgodnie z którym członek spółdzielni uczestniczy w pokrywaniu jej strat do wysokości zadeklarowanych udziałów. Wobec tego, że spółdzielcza kasa oszczędnościowo – kredytowa jest spółdzielnią, to przepisy powołanego aktu prawnego znajdują do niej zastosowanie, jednak jedynie w zakresie nieuregulowanym ustawą o spółdzielczych kasach oszczędnościowo – kredytowych (dalej - u. skok). I tak unormowanie szczególne w stosunku do zasady z art. 19 § 2 pr. spół. przewiduje przepis art. 26 ust. 3 u. skok, który stanowi, że odpowiedzialność członków spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej za straty powstałe w kasie może zostać podwyższona do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów. Trzeba przy tym zaznaczyć, że kolejność pokrywania strat została określona w art. 26 ust. 2 u. skok, z którego wynika, iż straty bilansowe są pokrywane w pierwszej kolejności z funduszu zasobowego, a w części przekraczającej fundusz zasobowy – z funduszu udziałowego. Dopiero po wyczerpaniu środków z obu wymienionych funduszy dopuszczalne jest odwołanie się do podwyższonej odpowiedzialności członków kasy, przy czym ta winna być przewidziana w statucie kasy.

W okolicznościach niniejszej sprawy tego rodzaju postanowienie zostało zawarte w § 59 ust. 5 statutu (...), który został zmieniony na podstawie uchwały nr 1/2013 walnego zgromadzenia (Zwyczajnego Zebrania Przedstawicieli Członków Kasy) z dnia 27 czerwca 2013 roku. Powołana regulacja, której podstawę stanowi art. 26 ust. 3 u. skok wskazuje, iż odpowiedzialność członków za straty powstałe w kasie jest równa podwójnej wysokości wpłaconych udziałów. Powyższa zmiana statutu (...) polegająca na dodaniu § 59 ust. 5 została podjęta, a następnie zarejestrowana przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego i zatwierdzona przez Komisję Nadzoru Finansowego, przed ogłoszeniem upadłości (...).

Zasadnicze wątpliwości budzi wykładnia powyższych przepisów przewidujących podwyższoną odpowiedzialność członków kasy w przypadku upadłości spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej w kontekście uprawnienia syndyka do dochodzenia od jej członków zapłaty kwot na pokrycie powstałej w kasie straty w podwójnej wysokości wpłaconych udziałów.

Otóż w orzeczeniach części sądów powszechnych uznano, iż powstanie straty bilansowej w oparciu o postanowienia statutu przyjęte w trybie art. 26 ust. 3 u. skok (w realiach niniejszej sprawy § 59 ust. 5 statutu (...)) stanowi samoistną przesłankę odpowiedzialności członków kasy w podwójnej wysokości wpłaconych udziałów, również po ogłoszeniu upadłości kasy, wobec czego syndyk może na tej podstawie skutecznie domagać się od członków kasy uzupełnienia straty (tak Sąd Okręgowy w Suwałkach w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 stycznia 2019 roku, sygn. akt II Ca 497/18 – k. 270-283; Sąd Rejonowy w Zambrowie w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 listopada 2018 roku, sygn. akt. IC 365/18 upr. – k. 288 - 393; Sąd Rejonowy w Wyszkowie w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 listopada 2018 roku, sygn. akt IC546/18 – k. 294 – 301).

Przyjęto, iż przepis art. 26 ust. 3 u. skok nie wskazuje aby istniał inny tryb podwyższania odpowiedzialności członków kasy aniżeli w drodze zmiany bądź uchwalenia statutu, wobec czego nie istnieje też konieczność podejmowania dodatkowej uchwały walnego zgromadzenia w sprawie pokrycia straty, o której mowa w art. 38 § 1 pkt. 4 pr. spół. Powyższy przepis przewidujący wyłączną właściwość walnego zgromadzenia do „podejmowania uchwał w sprawie podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) lub sposobu pokrycia strat” dotyczy bowiem jedynie czasu przed ogłoszeniem upadłości spółdzielni. Podobnie zinterpretowano § 59 pkt. 3 statutu (...), który upoważnia walne zgromadzenie (zebranie przedstawicieli) tylko do powzięcia uchwały „zobowiązującej członków do wcześniejszego wpłacenia udziałów, niż to przewiduje statut” wskazując, że cytowane postanowienie w kontekście przepisu art. 135 pr. spół. odnosi się wyłącznie do okresu przed ogłoszeniem upadłości kasy.

Stwierdzono dalej, że zgodnie z art. 61 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku – Prawo upadłościowe (t.j. Dz.U. z 2019 roku, poz. 498) – dalej p.u., po ogłoszeniu upadłości majątek kasy oszczędnościowo – kredytowej staje się masą upadłości, której składnikiem są również roszczenia wobec członków kasy o uiszczenie niewpłaconej jeszcze przez nich części zadeklarowanych wcześniej udziałów na podstawie art. 135 pr. spół. oraz roszczenia o dopłatę 100% wartości posiadanych i wpłaconych przez spółdzielców udziałów na podstawie § 59 ust. 5 statutu (...) w zw. z art. 26 ust. 3 u. skok. Stosownie do art. 433 p.u. z dniem ogłoszenia upadłości organy zarządzające i nadzorcze banku (zgodnie z

art. 441a ust. 4 p.u. przepisy o bankach stosuje się odpowiednio do (...) ulegają rozwiązaniu, a prawo do zarządzania majątkiem upadłego przechodzi wyłącznie na wyznaczonego przez sąd upadłościowy syndyka masy upadłości (art. 173 p.u.). Ograniczenie kompetencji walnego zgromadzenia następuje też z mocy art. 53a ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2019 roku, poz. 351), zgodnie z którym „roczne sprawozdanie finansowe jednostki, (...) podlega zatwierdzeniu przez organ zatwierdzający, nie później niż 6 miesięcy od dnia bilansowego”, z tym, że w świetle ust. 2a „przepisy ust. 1 i 1a nie dotyczą jednostek, w stosunku do których została ogłoszona upadłość”. W konsekwencji z kompetencji walnego zgromadzenia z chwilą ogłoszenia upadłości wyłączone zostaje prawo zarządzania i rozporządzania majątkiem upadłego wchodzącym do masy upadłości. Z kolei przepisy prawa upadłościowego (art. 331 w zw. z art. 173 i i art. 144 p.u.) nakładają na syndyka nie tylko uprawnienie, ale i obowiązek podjęcia czynności obejmujących dochodzenie od członków (...) roszczeń związanych z ich odpowiedzialnością za straty kasy. Skoro członkowie (...), zgodnie z postanowieniami statutu, odpowiadają za straty powstałe w kasie w podwójnej wysokości wpłaconych udziałów, to zobligowani są na żądanie syndyka uiścić równowartość wpłaconych przez siebie udziałów, które zostaną przeznaczony na pokrycie strat w kasie, przekraczających sumę funduszu zasobowego i udziałowego, mimo że do dnia ogłoszenia upadłości prawo żądania zapłaty z tytułu podwójnej odpowiedzialności za straty powstałe w kasie zastrzeżone było do kompetencji walnego zgromadzenia kasy. Podkreślono przy tym, że członkowie (...) dobrowolnie przystępując do kasy, każdorazowo akceptowali postanowienia statutu i wszelkie wynikające z niego obowiązki mające swe źródło w przepisach powszechnie obowiązującego prawa, w tym ustawy - Prawo spółdzielcze i ustawy o skok. Każdy członek kasy złożył w deklaracji członkowskiej oświadczenie, że będzie przestrzegać przepisów obowiązującego statutu oraz że postanowienia statutu są mu znane. W sytuacji, gdy unormowania statutu kasy bezwarunkowo przewidują, że odpowiedzialność wszystkich członków kasy jest równa podwójnej wysokości wpłaconych udziałów, to w wypadku gdy kasa poniosła stratę przekraczającą jej fundusz zasobowy i udziałowy, po ogłoszeniu upadłości kasy, syndyk masy upadłości kasy jest uprawniony w oparciu o regulację statutu (w niniejszej sprawie § 59 ust. 5 statutu (...)) w zw. z art. 26 ust. 3 u. skok dochodzić od członków kasy uzupełnienia straty, bez potrzeby podejmowania dodatkowej uchwały w trybie art. 38 § 1 pkt. 4 pr. spół.

Zajmując powyższe stanowisko wskazywano również, że przyjęta interpretacja postanowień statutu (w szczególności § 59 ust. 5 statutu (...)) w powiązaniu z art. 26 ust. 3 u. skok, czyniąca zasadnym powództwo syndyka wobec członków kasy o zapłatę 100% wartości posiadanych i wpłaconych udziałów nie pozostaje w sprzeczności z regulacją wynikającą z art. 19 § 3 pr. spół. Powyższy przepis stanowiący, iż członek spółdzielni nie odpowiada wobec wierzycieli spółdzielni za jej zobowiązania, ma bowiem na celu wyłączenie możliwości dochodzenia roszczeń względem konkretnych członków spółdzielni przez poszczególnych wierzycieli. Powołana regulacja nie eliminuje natomiast odpowiedzialności członków względem samej spółdzielni (tak samo kasy), za powstałe straty. Istotą art. 19 § 3 pr. spół. jest zatem bezpośrednia odpowiedzialność członków spółdzielni (kasy) wobec spółdzielni (kasy), a nie wobec wierzycieli.

Należy zaznaczyć, że oparcie dla powyższej wykładni powołanych przepisów, przyjętej w orzecznictwie części sądów powszechnych, stanowiły poglądy Stanisława Gurgula przedstawione w opracowaniu zatytułowanym „Odpowiedzialność członków spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej za zobowiązania kasy po ogłoszeniu jej upadłości” (k. 302 – 309). Autor opracowania dokonał analizy prawnej w kontekście żądania syndyka masy upadłości (...) skierowanego do członków upadłej kasy o zapłatę udziałów mieszczących się w ramach wyznaczonych regulami art. 26 u. skok oraz postanowień statutu kasy przewidującego, iż odpowiedzialność członków za straty powstałe w kasie jest równa podwójnej wysokości wpłaconych udziałów (§ 59 ust. 5 statutu kasy).

Stanisław Gurgul stwierdza, że art. 26 ust. 3 u. skok stwarza możliwość znacznego poszerzenia, w stosunku do art. 19 § 2 pr. spół., zakresu odpowiedzialności członków kasy za jej zobowiązania w sytuacji powstania straty w działalności kasy. W tym wypadku zachodzi bowiem relacja *lex specialis* – *lex generalis*, przewidziana w treści art. 2 u. skok, która wyraźnie przyznaje pierwszeństwo przepisom regulującym powstanie i funkcjonowanie kasy przed przepisami dotyczącymi ogółu spółdzielni. Autor opracowania wskazuje, że z porównania treści art. 26 ust. 2 i 3 u. skok oraz § 59 statutu kasy wynika jednoznacznie, że powstanie bilansowej straty w kasie stanowi samodzielną przesłankę odpowiedzialności członków kasy „w podwójnej wysokości wpłaconych udziałów”. Zgodnie z

upoważnieniem zawartym w przepisie art. 26 ust. 3 u. skok podwyższenie odpowiedzialności członków kasy za straty powstałe w kasie może nastąpić tylko w statucie uchwalonym i „przyjętym” przez założycieli kasy (art. 6 § 1 pr. spół.). Z powyższej regulacji wynika, że owo podwyższenie nie wymaga dodatkowej uchwały członków kasy, powziętej już po uchwaleniu statutu, gdyż stanowiłoby to klasyczne superfluum, a przyjęcie stanowiska przeciwnego przekreślałoby możliwość realizacji rozwiązania zawartego w treści art. 26 ust. 3 u. skok i § 59 ust. 5 statutu kasy.

Zdaniem autora opracowania przepis art. 38 § 1 pkt. 4 pr. spół. przewidujący wyłączną właściwość walnego zgromadzenia do podejmowania uchwał w przedmiocie sposobu pokrycia strat dotyczy czasu przed ogłoszeniem upadłości, zaś czynności zarządzania i rozporządzania mieniem upadłej spółdzielni mogą być dokonywane tylko przez organy postępowania upadłościowego, w szczególności przez syndyka przy ewentualnym udziale rady wierzycieli lub sędziego – komisarza (art. 206 ust. 1-5 i art. 213 ust. 1 i 2 p.u.). W związku z kategorycznym brzmieniem art. 135 pr. spół. członkowie kasy, po ogłoszeniu upadłości, zobowiązani są niezwłocznie uiścić niewpłaconą część udziału „na żądanie syndyka upadłości”.

Stanisław Gurgul stwierdza ponadto, że udziały deklarowane przez członków spółdzielni mają charakter świadczenia pieniężnego, które może być spełnione w całości lub w częściach, w terminach określonych przez statut spółdzielni. Z tytułu zadeklarowanych, a jeszcze nie wpłaconych udziałów spółdzielni przysługuje od członka spółdzielni wierzytelność, która po ogłoszeniu upadłości spółdzielni staje się natychmiast wymagalna, bez względu na termin „wnoszenia” udziałów określony w statucie spółdzielni (art. 5 § 1 pkt. 3, art. 19 § 1, art. 27 § 5 i art. 135 pr. spół.). Udziały wpłacone przez członków tworzą jeden z funduszy „własnych” spółdzielni, choć poza upadłością członkowie spółdzielni mogą nimi rozporządzać w czasie trwania członkostwa albo żądać ich zwrotu w razie ustania stosunku członkostwa (art. 21, art. 26, art. 27 § 1 i 2, art. 29 § 1, art. 78 § 1 pkt. 1 i art. 125 § 3 pr. spół.).

W konkluzji autor opracowania wskazuje, iż powstanie wierzytelności spółdzielni określonej w przepisach art. 27 § 5 i art. 135 pr. spół. oraz art. 26 ust. 3 u. skok i § 59 ust. 5 statutu kasy następuje w chwili powstania straty bilansowej przekraczającej wysokość funduszu zasobowego.

Należy zaznaczyć, że przyjęcie powyższego stanowiska uzasadnia literalna wykładnia zarówno postanowienia statutu kasy przewidującego podwyższoną odpowiedzialność członków kasy za straty w wysokości podwójnej wysokości wpłaconych udziałów, jak też art. 26 ust. 3 u. skok. Trzeba bowiem zauważyć, że powołane postanowienie statutu kasy (w realiach niniejszej sprawy § 59 ust. 5 statutu (...)), wprowadzone uchwałą zgromadzenia przedstawicieli, w sposób czytelny i jednoznaczny określa podmiot obowiązany („członków”), przedmiot odpowiedzialności („za straty powstałe w kasie”) oraz zakres („jest równa podwójnej wysokości wpłaconych udziałów”), wobec czego jego literalna treść może być przyjęta za materialno-prawną podstawę zobowiązania do pokrycia straty bilansowej kasy, uzależniając powstanie tej odpowiedzialności jedynie od faktu wystąpienia straty bilansowej. Podobnie językowa wykładnia przepisu art. 26 ust. 3 u. skok wskazuje, że przepis nie różnicuje w żaden sposób okoliczności powstania straty, za którą członkowie kasy odpowiadają, ani nie uzależnia odpowiedzialności za stratę (zarówno podstawowej określonej w art. 19 § 2 pr. spół., jak i podwyższonej) od innych zdarzeń i warunków, w tym warunku dalszego funkcjonowania kasy. Ponadto treść normatywna przepisu stanowi w istocie jedynie ustawowe upoważnienie dla członków kasy do podwyższenia swojej odpowiedzialności za straty powstałe w kasie poprzez jej wprowadzenie do statutu kasy, co wyklucza inny tryb podwyższania odpowiedzialności członków kasy, w szczególności poprzez podjęcie innej (dodatkowej) uchwały poza uchwałą zmieniającą statut poprzez wprowadzenie postanowienia o podwyższonej odpowiedzialności członków kasy do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów. Językowa interpretacja przepisu art. 26 ust. 3 u. skok prowadzi zatem do wniosku, iż nie istnieje potrzeba podejmowania przez walne zgromadzenie uchwały w tym zakresie na podstawie art. 38 § 1 pkt. 4 pr. spół.

Należy jednak zauważyć, że w orzeczeniach szeregu sądów powszechnych, jak też w doktrynie, zostało zajęte, odmienne od opisanego wyżej stanowisko, do którego Sąd Okręgowy się przychylił, a wskazujące, iż podwyższona odpowiedzialność członków kasy za jej straty bilansowe w wysokości równej podwójnej wysokości wpłaconych udziałów, wprowadzona do statutu kasy w trybie art. 26 ust. 3 u. skok, nie ma zastosowania po ogłoszeniu upadłości kasy, o ile nie zostanie podjęta na podstawie art. 38 § 1 pkt. 4 pr. spół. stosowana uchwała przez walne zgromadzenie

przedstawicieli w czasie wynikającym z przepisów ustawy o rachunkowości, po zakończeniu roku obrachunkowego. Jedynie przy spełnieniu takich warunków syndykowi masy upadłości (...) przysługuje roszczenie wobec członków kasy o pokrycie straty zgodnie z postanowieniami statutu przewidującymi ich odpowiedzialność za straty w podwójnej wysokości wpłaconych udziałów.

W orzeczeniach przyjmujących wyżej opisany pogląd, wykładni art. 26 ust. 3 u. skok, jak też uchwalonych w oparciu o ten przepis postanowień statutu przewidujących podwyższoną odpowiedzialność członków kasy za straty kasy, dokonuje się poprzez systemową i celowościową interpretację uregulowań dotyczących istoty i celu funkcjonowania spółdzielczych kas oszczędnościowo – kredytowych. Argumentuje się mianowicie, że przepis art. 26 ust. 3 u. skok ma na celu wzmocnienie stabilności finansowej kasy poprzez zaangażowanie środków jej członków i dalsze prowadzenie działalności. Zgodnie z art. 3 ust. 1 u. skok zasadniczym zadaniem kasy jest gromadzenie środków pieniężnych wyłącznie swoich członków, udzielanie im pożyczek i kredytów, przeprowadzanie na ich zlecenie rozliczeń finansowych oraz pośredniczenie w zawieraniu umów ubezpieczenia. Osiągnięcie celu w postaci wzmocnienia stabilności finansowej kasy w rozumieniu art. 26 ust. 3 u. skok nie może zostać zrealizowane w przypadku upadłości likwidacyjnej kasy. Funkcją postępowania upadłościowego jest bowiem w jak najwyższym stopniu zaspokojenie wierzycieli (art. 2 ust. 1 p.u.) poprzez likwidację majątku upadłego. W sytuacji, kiedy kasa od momentu ogłoszenia upadłości nie prowadzi działalności obejmującej finansową obsługę swoich członków, brak jest zatem uzasadnienia do obciążania członków kasy dodatkową odpowiedzialnością, podwyższoną do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów. Ponadto istotne pozostaje, iż tego rodzaju środki, pochodzące z dopłat dokonanych przez członków kasy na żądanie syndyka, zostałyby przeznaczone wyłącznie na zaspokojenie wierzycieli, nie zaś na poprawę kondycji finansowej kasy, co dodatkowo pozostaje w sprzeczności z art. 19 § 3 pr. spół. Powyższy przepis stanowi, iż członek spółdzielni (a zatem również i spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej) nie odpowiada wobec wierzycieli spółdzielni (kasy) za jej zobowiązania. Zauważa się przy tym, że przepis art. 26 ust. 3 u. skok został usytuowany w rozdziale ustawy o skok regulującej gospodarkę finansową kas (rozdział 4), nie zaś w części dotyczącej połączenia, przejęcia likwidacji i upadłości kas (rozdział 6b), a żaden przepis ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo - kredytowych nie odsyła do odpowiedniego stosowania art. 26 ust. 3 u. skok w przypadku ogłoszenia upadłości kasy. Powyższe potwierdza niedopuszczalność stosowania powołanego przepisu oraz ustanowionego w jego trybie postanowienia statutu kasy o podwyższonej odpowiedzialności członków kasy do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów, w ramach postępowania upadłościowego, jako wyłącznej podstawy roszczenia syndyka masy upadłościowej kasy kierowanego wobec jej członków o uzupełnienie straty kasy (tak w uzasadnieniu wyroków: Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 21 grudnia 2018 roku, sygn. akt IC 1239/18, k. 138 – 154, gdzie stroną pozwaną jest N. L. - żona pozwanego w niniejszej sprawie; Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 16 października 2018 roku, sygn. akt IC 2180/18 upr., k. 111- 120; Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi – Północ z dnia 29 listopada 2018 roku, sygn. akt IC 22391/18, k. 218 – 224); Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 13 listopada 2018 roku, sygn. akt III Ca 190/18, k. 155-159; Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 23 stycznia 2019 roku, sygn. akt I Ca 419/18).

W szeregu orzeczeń sądów powszechnych, które nie uwzględniły powództwa syndyka masy upadłości (...), została też zaprezentowana argumentacja prawna na gruncie przepisów ustawy – Prawo upadłościowe i ustawy – Prawo spółdzielcze, którą Sąd Okręgowy podziela, a w której wskazano, że warunkiem uznania za skuteczne omawianego roszczenia syndyka jest uprzednie podjęcie przez walne zgromadzenie uchwały o sposobie pokrycia straty, zgodnie z art. 38 § 1 pkt. 4 pr. spół. Jedynie w takiej sytuacji powstaje wierzytelność z tytułu podwyższonej odpowiedzialności członków kasy za straty kasy przewidziana w postanowieniach statutu w zw. z art. 26 ust. 3 u. skok, która wchodzi do masy upadłości kasy i może być skutecznie dochodzona przez syndyka (tak uzasadnienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 13 listopada 2018 roku, sygn. akt III Ca 190/18, k. 155-159; Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 23 stycznia 2019 roku, sygn. akt I Ca 419/18).

Punktem wyjścia dla powołanego poglądu jest regulacja wynikająca z art. 38 § 1 pkt. 4 pr. spół. w zw. z art. 2 u. skok, zgodnie z którą do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia należy podejmowanie uchwał w sprawie podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) lub sposobu pokrycia strat. Co istotne, walne zgromadzenie może podejmować tego rodzaju uchwały jedynie w terminie określonym w art. 39 § 1 pr. spół. Powyższy przepis

stanowi, iż walne zgromadzenie zarząd zwołuje przynajmniej raz w roku, w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku obrachunkowego. Wobec powyższego, o ile walne zgromadzenie nie podjęło uchwały o pokryciu straty ze środków pochodzących z wpłaconych przez członków kasy udziałów w podwójnej wysokości, zgodnie ze stosownym postanowieniem statutu kasy (w tym wypadku § 59 ust. 5 statutu (...)), to zobowiązanie w tym zakresie nie powstaje i w konsekwencji wierzytelność z tego tytułu nie wchodzi do masy upadłości, co czyni omawiane żądanie syndyka o zapłatę bezzasadnym.

Ponadto istotne jest, że syndyk nie posiada uprawnień do zastępowania swoją decyzją omawianej uchwały walnego zgromadzenia. Kompetencje syndyka obejmujące zarządzanie, korzystanie i rozporządzanie mieniem upadłego dotyczy wyłącznie tego mienia, które stanowiąc masę upadłości służy, przez jej likwidację, zaspokojeniu tych wierzycieli, których wierzytelności zostały umieszczone na liście (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 października 2014 roku, sygn. IV CSK 22/14, Lex nr 1583230). Jak bowiem wynika z art. 75 i 173 p.u., w przypadku ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego, upadły traci prawo zarządu oraz możliwość korzystania i rozporządzania mieniem wchodzącym do masy upadłości, a uprawnienia te i związane z nimi obowiązki przejął syndyk.

Kolejnym argumentem przemawiającym za trafnością powyższego stanowiska jest regulacja zawarta w art. 135 pr. spół., z której wynika, iż po ogłoszeniu upadłości członkowie spółdzielni (a więc i kasy), na żądanie syndyka są obowiązani niezwłocznie uiszczyć niewpłaconą jeszcze część udziału. Zgodnie a powyższym przepisem wszystkie zadeklarowane udziały stają się natychmiast wymagalne, choćby w myśl statutu wymagalne jeszcze nie były. O ile zatem ustawodawca przyznał syndykowi uprawnienie do żądania niewpłaconej części udziału, to nie wyposażył go w uprawnienie do żądania kwoty z tytułu podwójnej wartości wpłaconych udziałów. Wobec powyższego działania syndyka polegające na żądaniu od członków kasy przedmiotowej zapłaty, w sytuacji braku stosownej uchwały walnego zgromadzenia, wykraczają poza jego uprawnienia, a roszczenie formułowane przez syndyka pozostaje bezzasadne.

Należy podkreślić, że powyższe stanowisko znajduje uzasadnienie i potwierdzenie w rozważaniach dr. hab. Rafała Adamusa zawartych w publikacji zamieszczonej na łamach czasopisma Krajowej Izby doradców Restrukturyzacyjnych - Doradca Restrukturyzacyjny zatytułowanej „Czy syndyk spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej może dochodzić od jej członków uzupełnienia straty bilansowej” (Doradca Restrukturyzacyjny nr 13 – 3/2018, s. 36 – 44).

Autor publikacji poddaje szczegółowej i wnikliwej analizie przepisy ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, ustawy – Prawo spółdzielcze i ustawy – Prawo upadłościowe pod kątem udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku upadłości spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej i istnienia odpowiedniego postanowienia w statucie kasy o podwyższonej odpowiedzialności członków za straty syndyk masy upadłości kasy może dochodzić od jej członków uzupełnienia straty.

W tym zakresie istotne pozostaje przede wszystkim rozróżnienie momentu powstania straty bilansowej kasy w stosunku do ogłoszenia upadłości kasy. W publikacji stwierdza się, że w sytuacji, gdy za okres po ogłoszeniu upadłości kasy sporządzone przez syndyka sprawozdanie finansowe kasy wykazuje stratę, to syndyk masy upadłości nie ma tytułu prawnego do takiego prowadzenia gospodarki finansowej kasy w upadłości, aby jej stratę bilansową pokrywać poprzez żądanie wpłaty do kasy sumy pieniężnej do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów. Powyższy wniosek jest wynikiem systemowej wykładni art. 26 ust. 3 u. skok, który to przepis przewidujący możliwość podwyższonej odpowiedzialności członka kasy za straty, dotyczy jedynie zwykłej, normalnej działalności kasy i nie odnosi się do szczególnej sytuacji kasy w upadłości. Uzasadnienie takiego stanowiska stanowią dwa argumenty. Po pierwsze, z chwilą ogłoszenia upadłości kasy odpada cel działania kasy określony w art. 3 ust. 1 u. skok, zaś przepis art. 26 ust. 3 u. skok dotyczy finansowej gospodarki kasy. Jeżeli zatem syndyk nie ma za zadanie zwiększania funduszu zasobowego kasy, to także nie może pokrywać straty bilansowej poprzez zwiększenie funduszu udziałowego w drodze pobierania wpłat od udziałowców. Po drugie, za tym, że w stanach nadzwyczajnych następuje wyłączenie zasad ogólnych prowadzenia gospodarki finansowej kas przemawia treść art. 26 ust. 4 u. skok, który stanowi, że jeżeli kasa realizuje program postępowania naprawczego, to jej strata bilansowa pokrywana jest w terminie i na zasadach określonych w tym programie.

O ile syndyk masy upadłości nie ma roszczenia względem członka kasy o zapłatę sumy pieniężnej do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów z tytułu straty wykazanej po ogłoszeniu upadłości, to inaczej kształtuje się kwestia odpowiedzialności członka kasy za stratę kasy wykazaną przed ogłoszeniem upadłości.

Autor w/w publikacji stoi na stanowisku, iż w sytuacji, gdy przed ogłoszeniem upadłości kasy podjęto, we właściwym trybie, prawomocną uchwałę organu stanowiącego kasy w sprawie pokrycia straty poprzez zobowiązanie członków do uzupełnienia wkładów członkowskich, wówczas syndyk masy upadłości ma niezaprzeczalny tytuł prawny do dochodzenia odpowiednich roszczeń w stosunku do członków kasy. Wierzytelność taka wchodzi bowiem do masy upadłości i podlega likwidacji na zasadach ogólnych. Kompetencję syndyka do dochodzenia po ogłoszeniu upadłości roszczeń ze stosunku członkostwa skonkretyzowanych przed ogłoszeniem upadłości podkreśla przepis art. 135 pr. spół. w zw. z art. 2 u. skok, zgodnie z którym po ogłoszeniu upadłości członkowie spółdzielni, na żądanie syndyka upadłości, niezwłocznie uiszczą niewpłaconą część udziału.

Zdaniem autora publikacji, syndykowi nie przysługuje natomiast wobec członków kasy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów w sytuacji, gdy kasa przed ogłoszeniem upadłości odnotowała stratę bilansową, z którą statut kasy wiąże zwiększoną odpowiedzialność członka, ale walne zgromadzenie nie podjęło przed ogłoszeniem upadłości kasy uchwały w sprawie sposobu pokrycia strat poprzez żądanie dodatkowych wpłat od członków albo w ogóle nie podjęło w wyznaczonym terminie jakiegokolwiek uchwały w sprawie pokrycia straty.

Uzasadnienie powyższego poglądu stanowi po pierwsze argument, że nie istnieje szczegółowa, bezpośrednia norma kompetencyjna, wyrażona wprost w ustawie, a przyznająca syndykowi, z pominięciem procedur wiążących upadłego, roszczenie względem członka kasy za straty powstałe w kasie przed ogłoszeniem upadłości do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów, zaś podstawą działania syndyka w stosunku do członka kasy powinien być zawsze przepis prawa.

Po drugie, przepis art. 26 ust. 3 u. skok dotyczy odpowiedzialności członka kasy za straty in abstracto, a jego odpowiedzialność in concreto, która winna być realizowana w ściśle określonym ładzie proceduralnym, nie powstaje nigdy ipso iure, ani automatycznie z chwilą powstania straty bilansowej. Ochrona praw członka kasy przemawia za poddaniem tej odpowiedzialności odpowiednim procedurom korporacyjnym, a wobec tego, że przepis art. 38 § 1 pkt. 4 pr. spół. w zw. z art. 2 u. skok stanowi, że do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia należy podejmowanie uchwał w sprawie podziału nadwyżki bilansowej (dochodu ogólnego) lub sposobu pokrycia strat, to roszczenie o wpłatę zwiększonego wkładu musi wynikać z odpowiedniej uchwały walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli). Co istotne, z przepisów prawa nie wynika uprawnienie do przejęcia kompetencji walnego zgromadzenia w tym zakresie przez syndyka ex tunc, o ile bowiem syndyk przejmuje kompetencje w zakresie praw majątkowych i dotyczących masy upadłości, także walnego zgromadzenia osoby prawnej, to ma to miejsce od dnia ogłoszenia upadłości. Walne zgromadzenie osoby prawnej zachowuje po ogłoszeniu upadłości swoje atrybuty w odniesieniu do spraw niemajątkowych (członkowskich) i spraw majątkowych w odniesieniu do mienia wyłączonego z masy.

Podkreśla się ponadto, że odpowiedzialność członka kasy za stratę jest konstrukcją, która wprowadza minimum gwarancji korporacyjnych dla członków kasy. Obciążenie członków kasy ciężarem straty bilansowej jest wewnętrzną decyzją większości samych członków kasy i wyraża się w autonomii woli zbiorowości ujętej w formie uchwały, której uchwalenie odbywa się z poszanowaniem określonych prawem spółdzielczym uprawnień członka kasy, a których nie uszczuplają regulacje prawa upadłościowego. Zgodnie z art. 42 § 3 pr. spół. uchwała sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka może być zaskarżona do sądu. Z kolei art. 42 § 4 powołanej ustawy stanowi, że każdy członek spółdzielni może wytoczyć powództwo o uchylenie uchwały. Ogłoszenie upadłości kasy nie powinno zdaniem autora w/w publikacji pozbawiać członka kasy gwarancji sądowej kontroli uchwały walnego zgromadzenia. Jakkolwiek członek przystępując do kasy godzi się na możliwość poniesienia wynikającej ze statutu zwiększonej odpowiedzialności za straty, to z drugiej strony otrzymuje gwarancje prawne, których nie eliminuje ogłoszenie upadłości kasy i z tych przyczyn syndyk nie może własnym działaniem zastąpić uchwały walnego zgromadzenia, czy zebrania przedstawicieli. Poza tym syndyk

nie dysponuje mechanizmem dochodzenia roszczeń z tytułu bezskuteczności zaniechania polegającego na niepodjęciu uchwały o obciążeniu członków kasy stratą.

Akcentuje się również, że pokrycie straty finansowej kasy przez członka tej kasy nie jest instrumentem zaspokajania wierzycieli. Odpowiedzialność członka kasy za straty kasy przewidziana w przepis art. 26 ust. 3 u. skok, usytuowanym w rozdziale ustawy zatytułowanym „Gospodarka finansowa kasy”, należy do stosunków wewnętrznych (pro foro interno) między kasą a jej członkiem. Z kolei zaspokojenie wierzycieli kasy należy do sfery stosunków zewnętrznych (pro foro externo), a zgodnie z art. 19 § 3 pr. spół w zw. z art. 2 u. skok członek kasy nie odpowiada wobec wierzycieli kasy za jej zobowiązania.

Zwraca się też uwagę, że art. 26 ust. 3 u. skok stanowiący, że odpowiedzialność członków kas za straty powstałe w kasie może zostać podwyższona w statucie kasy do podwójnej wysokości wpłaconych udziałów, ma charakter wyjątkowy, nie posiada odpowiednika ani w Prawie spółdzielczym, ani w przepisach o bankowości spółdzielczej. Wobec tego, że po ogłoszeniu upadłości syndyk nie dokonuje zwrotu wkładów udziałowych, to wykładnia powyższego przepisu winna uwzględniać poszanowanie gwarancji ustawowych dla członków kas. Otwarcie upadłości kasy nie oznacza, według autora publikacji, otwarcia drogi syndykowi do dochodzenia od członków kasy odpowiedzialności za straty z pominięciem służących członkom kasy ustawowych i statutowych gwarancji korporacyjnych (członkowskich). W konsekwencji w przypadku, gdy walne zgromadzenie odnoszące się do danego roku obrotowego i sposobu pokrycia straty za dany rok obrotowy nie podjęło - przed ogłoszeniem upadłości kasy – uchwały w sprawie sposobu pokrycia strat poprzez żądanie dodatkowych wpłat od członków, to syndyk nie ma tytułu prawnego do żądania takich wpłat.

Sąd Okręgowy przychyła się do drugiego z zaprezentowanych stanowisk dzieląc opisaną wyżej szczegółowo argumentację prawną uzasadniającą pogląd, iż warunkiem dochodzenia roszczenia syndyka masy upadłości (...) z tytułu podwyższonej odpowiedzialności jej członków za straty w kasie jest uprzednie podjęcie przez walne zgromadzenie uchwały o sposobie pokrycia straty, zgodnie z art. 38 § 1 pkt. 4 pr. spół. Mając jednak na uwadze istniejącą zasadniczą rozbieżność poglądów w judykaturze oraz istotność wskazanego zagadnienia prawnego dla ujednolicenia zarówno orzecznictwa, jak i praktyki obrotu gospodarczego, Sąd Okręgowy na mocy art. 390 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.